

Remissvar

Datum: 2023-10-31 Diarienummer: 2023-001930
 Er beteckning: 126/2023

Boverket

Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om certifierade byggprojekteringsföretag

Södertörns brandförsvärsförbund (SBFF) noterar att remissen inte är utsänd till något räddningstjänstförbund, trots att de förslag som presenteras riskerar att försämra skydds-nivån rörande brandskydd i bostäder.

Sammanfattning

SBFF avstyrker remissförslaget avseende:

- Att certifierade byggprojekteringsföretag får tillämpas vid nybyggnad av bostadshus där utrymningsstrategin involverar hjälp av räddningstjänst.

SBFF:s förslag till ändring

SBFF anser att byggnader i byggnadsklass Br1 som projekteras för utrymning med hjälp av räddningstjänsten ska undantas föreskriftsförslaget i likhet med byggnader i byggnadsklass Br0. Vilket med andra ord innebär att bestämmelserna om certifierade byggprojekteringsföretag inte får tillämpas på dessa typer av byggnader.

Eftersom det anges i BBR avsnitt 5:353 att bostadsrum i byggnader i byggnadsklass Br2 och Br3 ska kunna utrymmas utan hjälp av räddningstjänsten påverkas inte en- och tvåbostadshus i två våningar eller andra bostäder i dessa byggnadsklasser av SBFF:s förslag. För att det ska vara tydligt vilka byggnader SBFF syftar på används ändå benämningen ”byggnader i byggnadsklass Br1”.

Synpunkter på Boverkets förslag

Boverkets föreskriftsförslag omfattar enligt 5 § bostadshus, med undantag för byggnader med mycket stort skyddsbehov med avseende på säkerhet i händelse av brand enligt 6 §. SBFF anser att även byggnader i byggnadsklass Br1 där utrymning med hjälp av räddningstjänst nyttjas enligt BBR 5:13 ska undantas förslaget med följande motivering.

Boverkets förslag innebär att byggnadsnämnden inte ska pröva de tekniska egenskapskraven i samband med bygglov eller startbesked. Detta eftersom det certifierade byggprojekteringsföretaget redan bedömt att kraven uppfylls i samband med den genomförda projekteringen. Till de tekniska egenskapskraven framgår ur plan- och byggförordningen att ett byggnadsverk ska vara projekterat på ett sätt som innebär att *personer som befinner sig i byggnadsverket vid händelse av brand kan lämna det eller räddas på annat sätt.*

Alternativet till att välja en utrymningsstrategi där de boende kan utrymma på egen hand är utrymning genom fönster eller balkong med hjälp av räddningstjänst. SBFF anser att om ett hus avses byggas på ett sätt som kräver att en annan part i samhället ska agera på ett visst sätt bör det falla sig naturligt att den part som nyttjas, i detta fall räddningstjänsten, har möjlighet att påverka utformningen.

Idag är räddningstjänstens roll i byggprocessen kopplad till bygglov eller startbesked som remissinstans till kommunen. Genom Boverkets förslag att ta bort byggnadsnämndens prövning av de tekniska egenskapskraven innebär det också att räddningstjänstens möjlighet att granska den projekterade utrymningsstrategin som remissinstans försvinner. SBFF anser att Boverkets krav på projektets tillgång till en certifierad sakkunnig inom brandskydd inte kan användas för att motivera förlusten av räddningstjänstens granskning i frågan om utrymning med hjälp av räddningstjänst. Detta eftersom den expertis som en certifierad sakkunnig besitter inte är direkt kopplad till räddningstjänstens insatsmetodik vilket bör vara en förutsättning för att bedöma räddningstjänstens förmåga. Via BBR avsnitt 5:13 anges att den som projekterar brandskyddet ska göra en bedömning av räddningstjänstens förmåga. I BBR beskrivs dock inte alla detaljer kring markens utformning för att i alla tänkbara fall som projektör kunna avgöra det. För att underlätta projektörens bedömning har många räddningstjänster upprättat vägledande dokument. Ibland förekommer dock situationer där räddningstjänstens vägledning inte uppfylls vilket gäller oavsett om företaget som projekterat lösningen har tillgång till en certifierad sakkunnig eller ej. SBFF ser därför risken att Boverkets förslag inte medför en tillförlitlig projektering som uppfyller samhällets krav utan enbart tar bort räddningstjänstens möjlighet att vara en granskande part i utformningen.

Det går att förutsätta att projektörer har en ambition att skapa ett tillräckligt bra brandskydd men det går också att konstatera att det i en byggprocess ofta uppstår intressekonflikter och kostnadsbesparingar. Hur illa kan markens utformning vara för att utrymning inte längre ska fungera? Med det aktuella förslaget om certifierade byggprojekteringsföretag lämnas det slutgiltiga beslutet i frågan om räddningstjänstens förmåga till projektets egen projektör. SBFF anser att det är nödvändigt att räddningstjänstens roll som remissinstans behålls för de bostäder som avser nyttja räddningstjänstens hjälp vid utrymning.

Syftet med certifierade byggprojekteringsföretag

Ökad förutsägbarhet och effektivitet i byggprocessen anges som syfte för införandet av certifierade byggprojekteringsföretag i PBL. Ur remissförslaget anges att en byggherre kan undvika eventuella merkostnader som hänförs till att byggnadsnämnden gör olika bedömningar och tolkningar. Ur remissförslaget framgår *”Byggnadsnämndens olika bedömningar utgör en tidsfördröjning i byggprocessen, då projekteringen behöver revideras eller ändras, den stora merkostnaden i sammanhanget.”*

Vad som inte framgår av författningskommentarerna är huruvida Boverket utrett anledningen till att projekteringen behöver revideras eller ändras efter byggnadsnämndens granskning. Det är av största vikt att det utsluts att merparten av de revideringar eller ändringar som sker är på grund av misstag i projekteringen och osäkra lösningar.

Vidare bör åter poängteras att markens utformning för utrymning med hjälp av räddningstjänst inte styrs i detalj av BBR. Det är således oundvikligt att tolkningsutrymme finns i frågan och att utrymningsmöjligheterna kan skilja sig om byggnaden placeras på olika platser även om den invändigt är exakt likadan. Om syftet med förslaget är att skapa en mer förutsägbar byggprocess bör den mest effektiva lösningen vara att byggherren väljer en

lösning som i BBR ger mindre utrymme för tolkning, det vill säga väljer en utrymningsstrategi som inte bygger på hjälp från räddningstjänsten. En utrymning som inte är beroende av räddningstjänsten skapar en mer förutsägbar byggprocess då den i mindre utsträckning är beroende av den omgivande marken. SBFF anser inte att det är motiverat att ta bort räddningstjänstens möjlighet till påverkan bara för att möjliggöra en snabbare byggprocess.

Ett bostadshus kan alltid projekteras så att utrymning kan ske på egen hand av de boende. Val av utrymningsstrategi är idag en fråga om kostnad och gestaltning. Om det blir tydligare för byggherren att valet av utrymningsstrategi kan kopplas till en förutsägbar byggprocess genom att ändra vilka byggnader som omfattas av föreskrifterna kan förslaget om certifierat byggprojekteringsföretag innebära ett incitament till att välja en sådan lösning. Ett sådant incitament saknas idag i branschen och det vore ur räddningstjänstens synvinkel en positiv utveckling.

Byggnadsklass Br0

I Boverkets förslag undantas enbart byggnader i byggnadsklass Br0. Motiveringen anger Boverket är att det är rimligt att byggnadsnämnden i ett tidigt skede får ta del av utformningen av dessa komplexa byggnader och att de kan samråda med räddningstjänsten om de tekniska egenskapskraven kan komma antas bli uppfyllda eller inte. SBFF anser att ett liknande resonemang bör gälla även för bostadshus med en utrymningsstrategi som bygger på hjälp av räddningstjänsten.

Övrigt

SBFF noterar att det aktuella förslaget också innebär att byggnader med krav på stigarledning och räddningshiss omfattas av bestämmelserna för certifierade byggprojekteringsföretag. Det innebär att räddningstjänsten inte heller ges möjlighet att som remissinstans yttra sig kring utformningen av dessa lösningar i ett tidigt skede. Stigarledning och räddningshiss är system som placeras i en byggnad enbart för att kunna nyttjas av räddningstjänsten vid en insats. Om byggherren frångår de standarder som finns inom respektive område bör räddningstjänsten fortsatt rådfrågas.

Förslaget omfattar även höga byggnader med stomme av trä och Boverket lyfter trähusbranschen som en intresserad målgrupp. SBFF ser en risk med att utesluta kommunens granskning och påverkan på sådana byggprojekt eftersom byggnader med trästomme fortfarande är nytt i branschen och vägledningar för brandskydd i trähus är under utveckling i samhället. SBFF anser att det är lämpligt att Boverket avvaktar beslut kring denna kategori av byggnader innan tydligare riktlinjer och regler finns inom området. Ett byggprojekts tillgång till en certifierad sakkunnig inom brandskydd säkerställer inte att projektet involverar brandprojektören mer än i en vanlig byggprocess trots att byggnader med trästomme innebär andra risker än liknande hus av obrännbara material. Bränder som uppstår i hållrum mellan bostäder i träkonstruktioner kan få förödande konsekvenser vilket är en slutsats som kan dras från inträffade bränder i Sverige.

Medverkande i remissvaret

I ärendet har avdelningschef Henrik Lindström beslutat. Brandingenjör Josefin Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Mathias Wikland deltagit. *Denna handling har signerats elektroniskt i Södertörns brandförsvars diariesystem och har därför ingen namnunderskrift.*